

Professionele standaarden insolventie

Inleiding

In de Professionele Standaarden Insolventie (PSI) geven insolventierechters aan wat verantwoord recht spreken en toezicht houden door insolventierechters is, en wat zij daarvoor nodig hebben.

De PSI zijn van en voor insolventierechters. De PSI dienen ter borging en bevordering van de kwaliteit van het werk van insolventierechters. De PSI zien op het functioneren van insolventierechters als rechtbank en op hun rol als rechter-commissaris (RC). De PSI zien (nog) niet op Whoa-zaken (Wet homologatie onderhands akkoord).

Totstandkoming

Aan de totstandkoming van de PSI is in 2015 een uitgebreide raadpleging van de insolventierechters en een deskundige klankbordgroep voorafgegaan. De insolventierechters hebben vervolgens ingestemd met de PSI en het Presidenten-Raad Overleg (PRO) heeft in 2016 de PSI bestuurlijk omarmd. In de zomer van 2023 zijn de PSI geactualiseerd waarmee het landelijk overlegorgaan van rechters-commissarissen in faillissementen (Recofa) en het landelijk overleg vakinhoud toezicht (LOVT) hebben ingestemd. Het PRO heeft de geactualiseerde PSI in december 2025 bestuurlijk omarmd.

Opbouw

De PSI kennen twee niveaus. Niveau 1 bevat harde, vanzelfsprekende normen. In niveau 2 staat wat nodig is voor het waarmaken van die normen.

De vereiste middelen

Het verzoek van de Raad van de Rechtspraak was om "financieringsvrij" op zoek te gaan naar het onder de insolventierechters collectief gevoelde vakmanschap. De Raad had behoefte aan professionele standaarden als basis voor de financiering en inrichting van de rechtspraak. De PSI zijn dus mede gericht tot de Raad en de Minister van Justitie: zij onderbouwen de verzoeken om voldoende middelen om verantwoord, conform de PSI, te kunnen werken.

Implementatie en onderhoud

De PSI moeten geïmplementeerd en onderhouden worden. Omdat er geen formeel of democratisch mandaat is zal het LOVT bij beslissingen over de PSI de insolventierechters dienen te consulteren. Voor de hand ligt die consultatie via Recofa te laten plaats vinden. Het blijven de insolventierechters die beslissen over, en verantwoordelijk zijn voor de inhoud van hun professionele standaarden.

De werkgroep Professionele Standaarden Insolventie (februari 2025):

Siebold de Vries (rechtbank Oost-Brabant), voorzitter
Leonie Mundt (rechtbank Den Haag)
Mathijs Didden (rechtbank Limburg)
Hein Idzenga (rechtbank Noord-Nederland)
Jiskje Oreel (rechtbank Amsterdam)
Maartje Bijl (rechtbank Gelderland)
Michael de Valk (rechtbank Noord-Holland)
Miranda Leppens (rechtbank Zeeland-West-Brabant)
Piet Neijt (rechtbank Midden-Nederland)
Sara Groeneveld-Koekkoek (rechtbank Overijssel)
Mirjam Snel-van den Hout (rechtbank Rotterdam)
Susan Rhebergen, stafjurist LBVr, secretaris

Laag 1

1. De RC is goed opgeleid en zorgt ervoor dat hij op de hoogte is van de ontwikkelingen op zijn vakgebied.
2. De RC houdt goed toezicht op faillissementen, surseances van betalingen en schuldsaneringen.
3. De RC is kritisch op de informatie die hem via de curator of bewindvoerder bereikt en toetst deze zo mogelijk.
4. De RC zorgt voor continuïteit van het toezicht.
5. De RC voert geen rechtbanktaken uit in een zaak waarin hij toezicht houdt of heeft gehouden.
6. De rechtbank analyseert de kenmerken van een faillissement, surseance van betaling of schuldsanering en benoemt een bij die kenmerken passende curator of bewindvoerder en RC.
7. De rechter die insolventiezaken doet voert regie met het oog op een kwalitatief goede zaakafdoening en draagt zorg voor een effectieve en efficiënte procesgang.
8. De RC wordt ten aanzien van de verschillende facetten van zijn werk op adequate wijze ondersteund en draagt bij aan het bereiken van een adequaat niveau van de ondersteuning.
9. RC's voeren met elkaar het professionele gesprek.

Laag 2.

1. De RC is goed opgeleid en zorgt ervoor dat hij op de hoogte is van de ontwikkelingen op zijn vakgebied.

1.1. De RC heeft de CPO- of de Grotius-opleiding Insolventierecht, dan wel een daarmee vergelijkbare, op het werk van de RC toegespitste opleiding binnen twee jaar na zijn eerste benoeming gevolgd.

Daarna volgt de RC, in het kader van zijn permanente educatie, hoofdzakelijk op het werk van de RC toegespitste (vervolg)cursussen.

1.2. De RC wordt gedurende het eerste half jaar na zijn aanstelling in het insolventieteam gestructureerd begeleid, aan de hand van een op maat gemaakt inwerkprogramma.

1.3. De RC rouleert de eerste zes jaar na zijn eerste benoeming niet.

1.4. De RC doet hoofdzakelijk insolventiezaken. Zijn eventuele werkzaamheden op andere rechtsgebieden dragen bij aan de voor zijn insolventiepraktijk benodigde kennis en vaardigheden.

2. De RC houdt goed toezicht op faillissementen, surseances van betaling en schuldsaneringen.

2.1. De RC analyseert de kenmerken van een faillissement, surseance van betaling en schuldsanering en kiest een daarbij passend toezicht. De RC beoordeelt gedurende de looptijd van het faillissement, surseance van betaling of de schuldsanering of het gekozen toezicht aanpassing behoeft. De RC draagt er zorg voor dat de curator en de bewindvoerder weten wat er in het kader van dat toezicht van hen wordt verwacht.

2.2. De rechtbank houdt bij benoemingen rekening met de kwaliteiten en ervaring van curatoren en bewindvoerders.

2.3. De RC heeft zicht op het functioneren van curatoren in het werkveld. Hiertoe woont de RC twee keer per jaar een relevante bijeenkomst van een curator in een faillissement bij buiten de rechtbank.

2.4. De RC beoordeelt curatoren en bewindvoerders. Die beoordeling bespreekt hij met zijn collega's. De RC bespreekt periodiek met de curator en de bewindvoerder de overige relevante bevindingen.

2.5. De RC rekent het tot zijn taak om zo nodig het ontslag van een curator of bewindvoerder te bevorderen, indien blijkt dat die curator of bewindvoerder niet adequaat functioneert.

3. De RC is kritisch op informatie die hem via de curator of bewindvoerder bereikt en toetst deze zo mogelijk.

3.1. De RC is zich er bij de beoordeling van de informatie die hem via de curator of bewindvoerder bereikt van bewust dat hij toezicht houdt op het werk van de curator en bewindvoerder en is zich bewust van de positie die hij in dat verband heeft ten opzichte van de curator en bewindvoerder. De RC zal deze informatie kritisch beoordelen, en daarbij zo nodig informatie bij de wederpartij of anderen inwinnen.

3.2. De RC staat open voor de wens van een failliet, saniet, schuldeiser of andere betrokkenen om over een door de RC te nemen beslissing te worden gehoord, indien de RC dat voor de te nemen beslissing relevant en functioneel acht.

3.3. De RC betreft bij zijn beslissingen ook de verhouding tussen de curator of bewindvoerder en de overige betrokkenen bij het faillissement, de surseance van betaling of de schuldsanering, alsmede de vlotte afwikkeling van het dossier.

3.4. De RC stelt, wanneer hij niet ter zitting verschijnt, zijn oordeel in zaken waarin hij door de rechtbank wordt gehoord op schrift.

4. De RC zorgt voor continuïteit van het toezicht.

4.1. De griffie van de Insolventieteams van rechtbanken is op werkdagen bereikbaar van 08.30 tot 17.00 uur. Binnen dat tijdsbestek is er altijd één RC bereikbaar voor de ondersteuning.

4.2. De RC beoordeelt binnen twee werkdagen een verzoek of vraag van de curator en de bewindvoerder en reageert binnen een adequate termijn. Op een spoedeisend te kwalificeren verzoek of vraag wordt binnen acht kantooruren gereageerd.

4.3. De RC houdt zijn zaaksdossiers zo bij dat collega's goed voor hem kunnen waarnemen en een opvolger zijn zaken goed kan overnemen.

4.4. De RC streeft er naar het aantal waarnemend RC's in een dossier zoveel mogelijk te beperken.

4.5. Indien de zaak dat vereist is de RC in overleg met de curator of bewindvoerder altijd (24/7) voor de curator of bewindvoerder bereikbaar.

4.6. De RC rekent het tot zijn zorg dat de inrichting van de insolventieteams en de planning van de agenda's op zodanige wijze plaats heeft, dat de in 4.1. tot en met 4.5 bedoelde continuïteit van het toezicht is geborgd.

5. De RC voert geen rechtbanktaken uit voor een zaak waarin hij toezicht houdt.

5.1. De RC neemt in zaken waarin hij toezicht houdt of waarin hij toezicht heeft gehouden geen beslissingen die door de rechtbank dienen te worden genomen. Datzelfde geldt voor een RC die in het betreffende dossier als waarnemer een beslissing heeft genomen, tenzij dat een beslissing was die niet relevant is voor de door de rechtbank te nemen beslissing.

5.2. De RC behandelt als rechtbank geen hoger beroepzaken met betrekking tot dossiers waarop door RC's van zijn rechtbank toezicht wordt gehouden. Dat geldt niet indien de RC, niet zijnde de in het dossier benoemde RC, in het betreffende dossier geen beslissing of enkel een beslissing heeft genomen die niet relevant is voor de door de rechtbank te nemen beslissing én als enige RC deel uitmaakt van een meervoudige samenstelling.

5.3. De RC behandelt als rechtbank (in enkelvoudige en in meervoudige samenstelling) geen zaken met betrekking tot inverzekerdebewaringstelling (faillissementsgijzeling) met betrekking tot dossiers waarop door RC's van zijn rechtbank toezicht wordt gehouden. Dat geldt niet indien de RC, niet zijnde de in het dossier benoemde RC, in het betreffende dossier geen beslissing of enkel een beslissing heeft genomen die niet relevant is voor de door de rechtbank te nemen beslissing én als enige RC deel uitmaakt van een meervoudige samenstelling.

6. De rechtbank analyseert de kenmerken van een faillissement of schuldsanering en benoemt een bij die kenmerken passende curator of bewindvoerder en RC.

6.1. De rechtbank maakt bij haar keuze voor de te benoemen curator of bewindvoerder gebruik van de lijsten van benoembare curatoren en bewindvoerders.

6.2. Indien de rechtbank voornemens is een curator of bewindvoerder te benoemen die bij een andere rechtbank op de lijst staat, voert zij alvorens tot benoeming over te gaan overleg met die andere rechtbank.

7. De rechter die insolventiezaken behandelt voert regie met het oog op een kwalitatief goede zaaksafdoening en draagt zorg voor een effectieve en efficiënte procesgang.

7.1. Het is de taak van de rechter die insolventiezaken behandelt om de procesgang te bewaken en te bevorderen dat het proces zo effectief en efficiënt mogelijk verloopt. Deze taak doet niet af aan de eigen verantwoordelijkheid van partijen om de vereiste proceshandelingen te verrichten.

7.2. De rechter die insolventiezaken behandelt voert na ontvangst van het verzoekschrift de regie.

7.3. De rechter die insolventiezaken behandelt past bij de regievoering het Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken duidelijk en eenduidig toe.

7.4. De rechter die insolventiezaken behandelt beslist of een zaak gereed is om op zitting te worden gebracht.

7.5. De rechter die insolventiezaken behandelt geeft iedere zaak een behandeling op maat en betreft in zijn keuzes zowel de belangen van directbetrokkenen, als de betrokken maatschappelijke belangen.

7.6. De rechter die insolventiezaken behandelt bepaalt op welk niveau hij ter zitting wordt ondersteund. De rechter die insolventiezaken behandelt bevordert dat terzake het

niveau van die ondersteuning in het insolventieteam per type zitting standaardafspraken worden gemaakt en wijkt slechts in bijzondere gevallen van die afspraken af.

8. De RC wordt ten aanzien van de verschillende facetten van zijn werk op adequate wijze ondersteund en draagt bij aan het bereiken van een adequaat niveau van de ondersteuning.

8.1. De RC laat zich bij zijn werkzaamheden in een dossier, met inachtneming van de moeilijkheidsgraad daarvan, zoveel mogelijk ondersteunen.

8.2. De RC bepaalt op welk niveau hij bij de uitvoering van zijn werkzaamheden wordt ondersteund. De RC bevordert dat terzake het niveau van die ondersteuning in het insolventieteam standaardafspraken worden gemaakt en wijkt slechts in bijzondere gevallen van die afspraken af.

8.3. De RC staat open voor vragen en feedback van de ondersteuning. De RC geeft feedback aan degenen die hem ondersteunen.

8.4. De RC bevordert en draagt actief bij aan de kennisdeling met degenen die hem ondersteunen.

8.5. De RC's en de secretarissen voeren ten minste eens per maand een gezamenlijk jurisprudentieoverleg.

8.6. De RC blijft zelf verantwoordelijk voor het in een dossier uitgevoerde en uit te voeren toezicht.

9. RC's voeren met elkaar het professionele gesprek.

9.1. De RC neemt actief deel aan het professionele gesprek met collega's van het insolventieteam. Dit professionele gesprek wordt ook landelijk gevoerd.

9.2. De RC bevordert dat zijn rechtbank actief deelneemt aan Recofa en overleggen met ketenpartners en andere relevante partijen, binnen en buiten de rechtspraak.